بدلېدونکې نړۍ او ادب

خان زمان کاکړ

ځان ژوندے ساتل او په ژوند کښې بهترې غوښتل د انسان اساسي مادي خصوصيت دے. د هم دې عمل له لارې فطرت خپلې نوې نوې دروازې پرانيزي. انسان د سائينس، فلسفې، سياست او ادب په زور خپلو ارتقائي پوړيو ته خېژي او د ښۀ نه د لا ښۀ پلټنه کوي. د ترقۍ او ارتقاء د روايتي اپروچ نه يو خوا ته مونږ ته په انساني ژوند کښې د روانو بدلونونو معيار کتل دي. مونږ هغه وخت د بدلون پر هيئت او ماهيت يو سېر حاصل بحث کولے شو، کله چې په ټولنه کښې موجود طبقاتي حقيقتونه مخې ته کښېږدو، ځکه چې تر څو پورې په ټولنه کښې طبقات موجود وي، تر هغه پورې به د هر بدلون بنياد او معيار طبقاتي وي، نۀ د سرمايه دارانه جبر تر سايه لاندې د يوې سوکاله ټولنې او سوله ايېز ژوند قيام ممکن دے او نۀ د ذاتي ملکيتونو په سيورې د انسان د معاشي او سياسي ازادۍ تصور!!! ځکه نو د نن په ظالم، فرسوده او پسمانده طبقاتي نظام کښې د ګلوبلائزېشن په بڼه موجود رجحان د يو انساني وحدت په ځائے د سرمايه دارانه وحدت غلام دے. دا سرمايه دارانه ګلوبلائزېشن د هغه اشتراکي ګلوبلائزېشن سره يو نۀ پخلاکېدونکے تضاد او تصادم په غاړه لري چې "د ټولې نړۍ زحمت کښان يو دي".

کله چې کميونېزم خپل پس منظر ته لاړ نو د ګلوبلائزېشن په اصطلاحي بڼه کښې دا تاثر ورکول شو چې اوس په ټوله نړۍ د سرې خورو واکمنې شوه او په ټوله نړۍ کښې څوک هم د هغوي د مقابلې پاتې نۀ شو. د سرمايه دارانه نظام استاذو دانشورانو د تاريخ او نظرياتو د اختتام سرودونه پورته کړل او هم دې ډلې په سياسي برلاسۍ او معاشي حرص مندۍ کښې انسانيت له غميزو سره مخامخ کړو. مونږ په دې دعوېدار مهذب او مقدس جهان کښې هم د خپلو ککريو دنګ منارونه وليدل او د ښځو، سپين ږيرو او ماشومانو بې حرمتي او سپکاوے مو وليدو. بربنډ جارحيت وشو، د جبر او جنون واکمني پاتې شوه، جنګونه وچلېدل، جنګونو زمونږ نسلونه وخوړل، پېړۍ ئې راباندې تېرې کړې او جغرافيې ئې راته خېرنې او خوړجنې کړې. مونږ غلام نژاد د وحشت بالادستۍ او د جهل واکمنۍ وزغملې. غرونه او رغونه مو بارودو تور کړي دي. کوترې مو له اسمانه کوچېدلي دي، په چنارونو کښې مو مرغان ځالې نۀ کوي، ځنګل ښار ته رانږوت، دنيا مو ځنګلي خلق بولي، ځکه چې د ځنګلي قوانينو په سيورې د ژوند د جبر په عکس العمل کښې فرياد او قرارداد لرو خو مزاحمت نۀ لرو.

دا نن مې په ټولنه کښې د انسان لوېدلے حېثيت، تباهي، بدحالي، نا ارامي او د سماج مسخ شوې بڼه د فکري استبداد د راج او تاج پايله ده. د ټولنيز وروستو پاتېوالي او معاشي بدحالۍ په سوب هره خوا يوه بوداره ذهني غلامي موجوده

ده.هم له دې کبله زمونږ فن پارو او ادب پارو هم د ابهام، پیچلتیا او تضاد رنګونه اخستي دي.

ارتجاعي قوتونو په علم و ادب کښې د ترقي پسندو ا فکارو د مخنیو دپاره یوه منظمه پالیسي خپله کړې ده چې ا دبي بېوروکرېسي ته ترې قوت او انرجي مېلاوېږي. ملټي نېشنل کمپنیو، مارکېټ اکانومي او تجارتي کارپورېشنونو او ټرسټونو په ټولو انساني ارزښتونو، سرېتوب او وقار سخت ګوزارونه کړي دي. د تخلیق او ایجاد نېک تصور په اقتصادي حرص مندۍ او د مستبد نظام په چمچه ګرۍ بدل شوے دے. د پرنټ او الېکټرانک مېډیا په دې تېز رفتار دور کښې هم هر ډول رشتې ورکې دي، د اعتبار نښتي ده او اعتماد پورته شوے دے. د سیاست محور قبائلیت ګرځېدلے دے او ادب په خلا کښې ځوړند دے.

کله چې په ټولنه کښې د جمود واکمني وي نو د ساینسدانانو، فېلوسفانو، مفکرانو او روڼ اندو په ځائے په خودکُش بمبار، مذهبي جنونیان، تاویل ګړونکي ملایان، طالبان او جهادیان پېدا کېږي. کله چې مکتبونه سوځول کېږي او مدرسې پراخېږي نو د روشن خیالۍ په ځائے به طالبانائزېشن، هېروئین او کلاشنکوف کلچر جوړېږي. استبدادګر د خپل شان و شوکت د قائم ساتلو او خپل قدر اوچتولو دپاره له انساني ارزښتونو، سرېتوب، اخلاقاتو او قار سره یو داسې لوبه کوي چې بنسټ ئې پر سفاکیت او بربریت ابښودل شوے دے. استعماري قوتونو د پېداواره او اقتصادي لالچ پېش نظر د ربړېدلي طبقې سیاسي، تهذیبي او ټولنیز بنسټونه غورځولي دي. هغوي زمونږه تخلیقیت، سیاست او سماجیت ته د بکاؤ مال بڼه ورکړې ده او د هغوي سرمایه دارانه هوس زمونږ قامي روایتونه، اخلاقي ارزښتونه، صلاحیتونه او ذهانتونه په بشپړه توګه پامال کړي دي. مذهب چې د امن او ورورولۍ نوم دے کله هم د جبر، جارحیت، تشدد او ترهګرۍ اجازت نۀ ورکوي، خو نن ټول انسانیت تر مذهبي منافرت لاندې ذره ذره دے.

انسانیت په خودکُش حملو او خودکُشیو کښې یرغمال دے. ریاستي ترهګري، مذهبي ترهګري او ګلوبل ترهګري، نۀ پوهېږم د چنګېز او هټلر زامن کومې کومې ترهګرۍ کوي. فکري او ذهني نړۍ مو فسطاییت او فسطائي رجحاناتو نیولې ده. په موجوده سماج کښې د انساني ورورولۍ، ټولنیز انصاف، امن، برابرۍ او جمهوریت غوندې لوړو او ارفع قدرونو دپاره هېڅ ځائے نشته. ټولنیزې روئې مو بې شرمه دي، برتاؤ مو بې تهذیبه دے، زړونه مو بې درده او رشتې مو بې مینې دي.

په داسې حالاتو کښې راوچتېدونکي مذهبي منافرتونه، متشدد جذبات او فسطائي نهضتونه د سامراج د اقتصادي مفاداتو دفاع کوي. په مذهبي بنسټونو کېدونکي جنګونه هر وخت د انسانیت سپکاوے کوي خو د هند د نیمې وچې د لوئے قصه لیکوال کرشن چندر په قول "د منافع او ظلم هېڅ مذهب هم نۀ وي" له دې افسردګۍ او غنودګۍ سره په لاس او ګرېوان چاپېریال کښې زمونږ تخلیقي صلاحیتونه، سیاسي نهضتونه او کلتوري ارزښتونه د خپل منظر او پس منظر نه په بله اوښتي دي. د مستبد ماورائي او دیو مالائي چاپېریال راج او مزاج مو په تخلیقاتو کښې نفسیاتي عارضې، مافوق الفطرت تقاضې او رنځورې روئیې پېدا کړې

دي. د فکري استبدادګرو کوشش دا وي چې د مظلومو او محکومو قامونو د تخليقاتو نه مزاحمتي او ترقي پسند افکار وباسي. د دغو قامونو اديب په نفسياتي ناروغيو اخته کړي او يو داسې وژن راپېدا کړي چې د ژوند له مادي حقيقتونو سره تړلے نۀ وي.

په بنيادي توګه د ټولو تخليقي فعاليتونو او فنونِ لطيفه تړون له جدلياتي ماديت او مادي جدليت سره وي. د طبقاتي ټولنو د روزل شوي اديب د تخليق موضوعات به همېشه طبقاتي اپروچ لرونکي وي. په قول د لېنن "د طبقاتي ټولنو ادب له طبقاتي خصلت نه ډک وي" په ادب کښې د غېر جانبدارۍ او لا نظرئې خبرې کوونکي د استعمار د چاکرۍ نه سېوا هيڅ هم نۀ دي. څوک چې ادب غېر سياسي ساتل غواړي، هغوي دا سياست کوي چې د ځپلو، ځوربدلو او ربړېدلو انسانانو د تخليقاتو نه مزاحمت وباسي او هغوي مصلحت ته اماده کړي. په دې غېر فطري مردار زندان کښې چې مې خپل تنخواداران د قام د حقيقي روح او حقيقي ژوند ترجمانه شاعري د "جنګي ترانو" او د خلکو په زړونو واکمن شاعران د "وسله ډيلرانو" په نوم يادوي نو دا به ئې يو اځې د زرغونېوښو نمک حلالي نومو. په نړيواله کچه روان د نظرياتو د سوړ جنګ، بې اعتبارۍ او د روغ ګوهۍ نه مظلوم او محکوم قامونه په يو نفسياتي تذبذب او اضطراب کښې ښکېل دي.

برلاسې طبقې چې کوم ادبي، سياسي او صحافتي روايات تخليق کړي دي، له هغوي نه په علميت او عقليت پردې غوړېدلي دي. څرګنده خبره دا ده چې نن جنګ د تُورو او خنجرونو نۀ دے پاتې يعنې نن له کلاشنکوف او هيروئن کلچر نه د لاس اخستلو وخت را رسېدلے دے او د ټولو انسانانو ترمنځ ترمنځ د يو محبت کلچر او قلم کلچر پېداکولو اړتيا ليدل کېږي. زما په فکر د پوسټ ماډرنزم تقاضا دا کېدے شي چې ټول روان اندي د جنګي ساز و سامان او جنګي رجحاناتو په ضد د يو هائي لېول ثقافتي، ادبي او سياسي مبارزې اغاز وکړي او د روانو جنګونو او جنګي فلسفو نه د خلاصون او مقابلې دپاره بشري ټولنه په ثقافتي توګه منظمه کړي.

ځينې خلق وائي چې د يويشتمې پېړۍ په دې تېز رفتار سائنسي عصر کښې د ادب ارزښت او افاديت له منځه تللے دے او تخليق يو بې ګټې اوبې کاره شے پاتې شوے دے. دا نظر به د ژوند له ختمېدو سره دُرست وګرځي. خوپه ژوند کښې ئې امکان هم حماقت دے. حقيقت دا دے چې ادب اوس هم د ستمونو په مېچن کښې د رېول شوو خلقو يوائينۍ اسره او سهاره ده. په دې حالاتو کښې د يوې سوکاله، سوله ايېزې، غېر طبقاتي او اشتراکي ټولنې په قيام کښې مزاحمتي او ترقي پسند ادب زښت لوئے رول لوبوي. رښتيا خبره دا ده چې په اوسنيو حالاتو کښې چې هر څۀ د دوي دي، ځپلو او ربړېدلو انسانانو ته يوائينۍ سرمايه هم مزاحمت پاتېږي. هم دا مزاحمت دے چې د محکوميت او محروميت په تورو او پلنو تيارو کښې د خپلواکۍ ډيوې بلوي.

په بدلېدونکې نړۍ کښې بدلېدونکو رجحاناتو ته په کتلو سره د ادبي موضوعاتو او ادبي اندازِ فکر بدلول لازمي ښکاري. د بقاء او ارتقاء د تحريک سره مرسته او د حالاتو سره هم اهنګي پکار ده. د انسان د روښانه مستقبل نه مايوسي نه بلکې د روښانه مستقبل د لرلو په اميد وړاندې تګ پکار دے.

هم پرورش لوح و قلم کرتې رهيں ګې
جو دل په ګزرتى هې رقم کرتې رهيں ګې